

Zatrudnianie Ukraińców po 1 lipca 2024 r.

Ekspert: Mariusz Makowski
doradca podatkowy

Legalizacja pobytu i pracy uchodźców z Ukrainy

W związku z wywołaną przez Rosję wojną, od 24 lutego 2022 r. do naszego kraju przybywa wielu obywateli Ukrainy. Potrzebują pomocy humanitarnej ale też wkrótce będą potrzebować pracy. Z drugiej też strony wielu polskich pracodawców chce Ukraińcom taką pracę zaoferować.

15 marca weszła w życie, z mocą obowiązującą od 24 lutego ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która reguluje kwestie prawne w związku z przyjazdem, pobytem i podejmowaniem pracy przez uchodźców z Ukrainy.

Legalizacja pobytu i pracy uchodźców z Ukrainy

Legalny pobyt uchodźców z Ukrainy w Polsce

- legalność pobytu na terenie RP na czas 18 miesięcy
- możliwość uzyskania nr PESEL i profilu zaufanego
- obywatele ukraińscy przebywający w Polsce legalnie w dniu 24 lutego 2022 r. mają zapewnione przedłużenie legalności pobytu do końca 2022 r.

Legalizacja pobytu i pracy uchodźców z Ukrainy

Legalna praca dla uchodźców z Ukrainy

- prawo do wykonywania pracy na terytorium RP, o ile: (1) przebywają legalnie w Polsce na podstawie przepisów specustawy lub (2) przebywając legalnie na terytorium RP zostanie im powierzona praca przez pracodawcę, który w terminie 14 dni od daty podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy (na okres do 24 miesięcy) powiadomi o tym fakcie stosowny urząd pracy,
- możliwość rejestracji w powiatowych urzędach pracy, jako osoby poszukujące pracy lub bezrobotne,
- lekarz lub pielęgniarka z uprawnieniami może na uproszczonych zasadach podjąć pracę w każdym podmiocie leczniczym mającym umowę z NFZ.

Legalizacja pobytu i pracy uchodźców z Ukrainy

Wsparcie socjalne dla obywateli Ukrainy

- Świadczenia rodzinne: zapewnione prawo do pracy dla obywateli Ukrainy uciekających przed wojną daje im także dostęp do świadczeń społecznych, tj.: świadczenia rodzinnego, wychowawczego, dobry start oraz rodzinnego kapitału opiekuńczego) czy dofinansowania opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.
- Opieka medyczna: uchodźcy z Ukrainy mają dostęp do publicznego systemu ochrony zdrowia na tych samych zasadach, co obywatele Polski,
- Wsparcie bytowe: obywatele Ukrainy mogą ubiegać się o jednorazowe świadczenie pieniężne na utrzymanie w wysokości 300 zł na osobę,
- Pomoc dla dzieci i uczniów: dzieci i uczniowie przebywający w Polsce na podstawie specustawy mają zapewnione bezpłatne wykształcenie,
- Świadczenia dla darczyńców: osoby fizyczne goszczące uchodźców z Ukrainy – zapewniające im zakwaterowanie i wyżywienie – są uprawnione do otrzymania świadczenia z gminy (na podstawie zwartej z nią umowy) w wysokości prawdopodobnie ok. 40 zł dziennie przez maksymalnie 60 dni, tj. ok. 1200 zł miesięcznie.

Nowelizacja ustawy

28 stycznia 2023 r. weszła w życie nowelizacja wprowadzająca kilka zmian:

- ustanowienie 30-dniowego terminu na złożenie wniosku o nadanie numeru PESEL
- uchylenie możliwości składania wniosków o zezwolenie na pobyt czasowy
- wprowadzenie możliwości ubiegania się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy od 1 kwietnia 2023
- przedłużenie uprawnień pobytowych dla obywateli Ukrainy, którzy przebywali w Polsce przed 24 lutego 2022 r.

1 lipca 2023 r. weszła w życie zmiana ustawy, zgodnie z którą:

- obywatele Ukrainy (zarówno ci, którzy przybyli po 24 lutego 2022 r., jak i ci, którzy przebywali w Polsce wcześniej) mają przedłużony legalny pobyt do 4 marca 2024 r.

Nowelizacja ustawy

15 maja 2024 r. przyjęto ustawę nowelizującą ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy. Nowelizacja wchodzi w życie od 1 lipca 2024 r. i wprowadza kilka istotnych zmian:

- 1) przedłużenie do dnia 30 września 2025 r. okresu, w którym pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, którzy przybyli na to terytorium w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy

Ponadto do 30.09.2025 r. przedłużono m. in.:

- okres ważności wizy krajowej obywatela Ukrainy oraz zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego obywatelowi Ukrainy
- okresu, w którym bieg terminów na załatwienie spraw dotyczących udzielenia cudzoziemcowi: zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej; zmiany: zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji

Nowelizacja ustawy

- 2) rozszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o „małoletnie dzieci obywateli Ukrainy oraz o małoletnie dzieci małżonków obywateli Ukrainy. W obu przypadkach chodzi o osoby, które same nie posiadają obywatelstwa ukraińskiego.”
- 3) uszczelnianie systemu pomocy:
- zmienia się określony w art. 4 ustawy termin na złożenie wniosku o nadanie numeru PESEL UKR z 30 dni od dnia przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na "niezwłocznie po przybyciu".
 - odejście od potwierdzania tożsamości przy nadawaniu numeru PESEL w oparciu o różne dokumenty przedstawiane przez cudzoziemców, także oświadczenie
 - uszczelnienie systemu udzielania pomocy w miejscach zbiorowego zakwaterowania i ograniczenie możliwości nadużywania tego systemu w związku z wygaszeniem z dniem 30 czerwca 2024 r. świadczenia określonego w art. 13 ustawy
 - likwidacja świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania obywatelom Ukrainy
 - uchylenie pomocy w postaci świadczenia 300 zł

Nowelizacja ustawy

Dostęp do rynku pracy

- 1) skrócenie z 14 na 7 dni terminu na przesłanie powiadomienia przez pracodawcę zatrudniającego obywatela Ukrainy - dotychczas termin 14-dniowy był nadużywany, co potwierdzały kontrole;
- 2) konieczność złożenia kolejnego powiadomienia o zatrudnieniu obywatela Ukrainy w przypadku gdy:
 - 1) zmienił się rodzaj umowy pomiędzy podmiotem powierzającym wykonywanie pracy a obywatelem Ukrainy, lub
 - 2) zmieniło się stanowisko lub rodzaj wykonywanej pracy, lub
 - 3) zmniejszono wymiar czasu pracy lub liczbę godzin pracy w tygodniu lub miesiącu określone w powiadomieniu, lub
 - 4) obniżono miesięczną lub godzinową stawkę wynagrodzenia określoną w powiadomieniu.
- 3) wymóg wskazywania w powiadomieniu o zatrudnieniu obywatela Ukrainy co najmniej minimalnego wynagrodzenia o pracę lub minimalnej stawki godzinowej - dotychczas obserwowane było wpisywanie wynagrodzenia niższego niż minimalne.

Powiadomienie do PUP

W powiadomieniu składanym do PUP podmiot powierzający wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy przekazuje:

- 1) informacje dotyczące podmiotu powierzającego wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy;
- 2) informacje dotyczące pracodawcy użytkownika - w przypadku podmiotu powierzającego wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy, który prowadzi agencję zatrudnienia świadczącą usługi pracy tymczasowej;
- 3) dane osobowe obywatela Ukrainy (imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, płeć, obywatelstwo, rodzaj, numer i serię dokumentu podróży lub innego dokumentu stwierdzającego lub pozwalającego ustalić tożsamość oraz państwo, w którym wydano ten dokument, numer PESEL - o ile został nadany);
- 4) rodzaj umowy pomiędzy podmiotem powierzającym wykonywanie pracy a obywatelem Ukrainy;
- 5) stanowisko lub rodzaj wykonywanej pracy;
- 6) miejsce wykonywanej pracy;
- 7) miesięczną lub godzinową stawkę wynagrodzenia;
- 8) wymiar czasu pracy lub liczbę godzin pracy w tygodniu lub w miesiącu;
- 9) liczbę wszystkich osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę i na podstawie umów cywilnoprawnych według stanu na dzień 23 lutego 2022 r. oraz na dzień złożenia powiadomienia.

Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę

W okresie obowiązywania specustawy zawiesza się udzielanie zezwoleń pobytowych obywatelom Ukrainy. Wyjątkiem są zezwolenia pobytowe dotyczące pracy i innych form aktywności zawodowej obywateli Ukrainy. Obywatelom Ukrainy, których pobyt na terytorium Polski uznaje się za legalny i status pobytowy dokumentuje posiadany numer PESEL (ze statusem „UKR”), ubieganie się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, które związane jest z podstawowymi formami aktywności ekonomicznej, m. in:

Zezwolenia na pobyt czasowy i pracę (do 28.01.2022 r.)

udziela się, gdy celem pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wykonywanie pracy oraz spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) cudzoziemiec posiada:
 - a) ubezpieczenie zdrowotne,
 - b) źródło stabilnego i regularnego dochodu;
- 2) cudzoziemiec ma zapewnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsce zamieszkania;
- 3) podmiot powierzający wykonywanie pracy nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy;
- 4) wynagrodzenie, które jest wskazane przez podmiot powierzający wykonywanie pracy w załączniku do wniosku o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 106 ust. 1a, nie jest niższe niż wynagrodzenie pracowników wykonujących w tym samym wymiarze czasu pracy pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku;
- 5) wysokość miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 4, nie jest niższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Najważniejsze zmiany w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę

Zastąpienie wymogów posiadania zapewnionego miejsca zamieszkania oraz źródła stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na utrzymaniu cudzoziemca - wymogiem otrzymywania przez cudzoziemca wynagrodzenia nie niższego niż minimalne - niezależnie od wymiaru czasu pracy i rodzaju stosunku prawnego stanowiącego podstawę wykonywania pracy przez cudzoziemca.

Najważniejsze zmiany w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę

Poszerzenie katalogu okoliczności niewymagających zmiany lub wydania nowego zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz wydania nowego zezwolenia na pracę:

- zmiana nazwy stanowiska, przy jednoczesnym zachowaniu zakresu jego obowiązków,
- zwiększenie wymiaru czasu pracy, przy jednoczesnym proporcjonalnym zwiększeniu wynagrodzenia.

Najważniejsze zmiany w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę

Wprowadzenia rozwiązań przyspieszających uzyskanie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę przez cudzoziemców zamierzających wykonywać pracę u przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu strategicznym dla polskiej gospodarki, a także ułatwiających uzyskanie zezwolenia na pracę dla tych cudzoziemców.

Najważniejsze zmiany w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę

Wprowadzenie 60-dniowego terminu załatwienia sprawy administracyjnej dotyczącej udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy w I instancji, oraz 90-dniowego terminu na rozpatrzenie sprawy przez organ odwoławczy.

Prowadzenie działalności gospodarczej przez cudzoziemców

Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej osoby zagraniczne z państw członkowskich UE, EOG mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

Taką działalność mogą również podejmować cudzoziemcy posiadający m.in.: zezwolenie na pobyt stały; na pobyt rezydenta długoterminowego UE; zezwolenie na pobyt czasowy i pozostają w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim; posiadają Kartę Polaka.

Inni cudzoziemcy mogą w Polsce prowadzić działalność w formie spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z o.o. i s.a.

Zapraszamy do zadawania pytań!

Zatrudnianie Ukraińców po 1 lipca 2024 r.

Ekspert: Mariusz Makowski

doradca podatkowy

Dziękuję za uwagę

Mariusz Makowski
doradca podatkowy